

v torek, četrtek in soboto
 (baja in velja v Mariboru brez pošiljanja na
 30m za vsa leta 8 gl. — k.
 na pol leta . . . 4 . . .
 za četrt leta . . . 2 . . . 20 . . .
Po pošti:
 za vsa leta 10 gl. — k.
 na pol leta . . . 5 . . .
 za četrt leta . . . 2 . . . 60 . . .
 Vredn. št. in opravn. št.
 na stolnem trgu (Dom-
 plat) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniha:
 Za navadno dvestopen-
 zrtico se plačuje
 6 kr., če se tiska 3krat
 5 kr., če se tiska 3krat
 4 kr., če se tiska 3krat
 veče pismenke se plaču-
 jejo po prostoru.
 Za vsak tisek je plača-
 kolek (stempel) za 30 k.
 Rokopisi se ne vračajo.
 Špi pi naj se blagovoljno
 frankujejo.

Kdo na Kranjskem vlada? *Listek*

Nemški pisatelj Zschokke je zložil krasno povest iz dobe francoskega kralja Ljudevita XV. Imenoval jo je „rückwirkungen, oder wer regiert denn? V tej noveli je dokazal, da na Francoskem o tedanji kraljevski brezvladnosti (anarhiji) ni vladal niti kralj, niti njegova priléza Pompadour, niti kraljevič Soubise, niti kardinal Bernis, nego — kdo? Lepo družice plemenitih grofij, mlade hišne, morebiti celo piskrovezci, kuharice, kočijaži, strežniki in taka drhál, — denes ta, jutri drug.

In kdo zdaj vlada pri nas na Kranjskem? Kader je mirno jasno vreme, vladni čolnič po gladkih valovih za kratek čas suka c. k. namestnik Konrad pl. Eybesfeld, a kader ta čolnič viharji in srditi valovi sunejo v pretéč vrtince, iztrga pl. Eybesfeldu vse kranjske dežele krmilo iz rok časi ljubljanski mestni odbor, časi vojaki in žandarji, časi tudi muzejski varuh Dežman, kateri si v „Tagblattu“ potlej na pomoč vzame, če je treba, celo žene realčnih voditeljev, kakor se je zgodilo pri ovadi trgovskega pomočnika Koblerja. Ljubljanske okolice krmilo pl. Eybesfeldu v razburjenih dobah iztrga okrajni glavar Pajek, kateri ga potem časi izroči svojemu uradniku Šlibarju, časi tudi turnarjem in nemškutarjem vse vprek, kakor je bilo v Velčem, kjer so nemškutarji in turnarji zapovedovali vojaškim in žandarskim sabljam, puškam ter bajonetom, — časi ga v roke stisne tudi kacemu ljubljanskemu biriču, kakor na pr. Flaku zadnjič na Igu. Če je bilo na Francoskem pod Ljudevitom XV. kraljevska brezvladnost, kakšno vlado imamo po tem zdaj na Kranjskem? Mestni odbor je v promemoriji in Dežman v svojem „Tagblattu“ ovdil vse slovenska novine, še posebno tiste, ktere na svetlo hodijo zunaj Ljubljane, in res je bil tržaski „Jurij“ s pušo“ potem že dvakrat pograbljen, kar se je bilo enkrat pripetilo tudi ljubljanskemu „Brenclju“; res je v tiskovne tožbe zapleten v Mariboru izdavan „Slov. Narod“ in v Ljubljani tiskani „Triglav“, ter če se bode takó gódílo, pojdejo na zatožnjo klop vsi slovenski listi razen „Domovine“, „Novic“ in „Učiteljskega Tovarša“. Vendar smo trdno preverjeni, da bodo naše novine tudi po sedaj v nevihti hrabro stale, kakor so do zdaj, ker znajo, da je njihov nálog, zlasti v razburjenih dnevih, krepko se boriti, in ker vedó, da kdor se boji opeči, naj ogljija v roko ne jemlje; ker so si napósed v svesti, da samo napade odbijajo in zavračajo laži nasprotnega novinarstva, ktero svobodno ter brez kake tiskovne tožbe narod čini, draži in podpihuje, kolikor mu je drago.

Ljubljana je bila z obližjem vred že davno malo ne vsa upokojena, a vendar še zdaj po 2—3 dni v Ljubljani zapirajo vinjene ljudi, ako zvečer iz krme grede zavpijejo: „živio,“ če tudi še noben razglas nikakoršnega urada ni bil do zdaj nikoli prepovedal „živio“ klicati, kakor so se bile na pr. prepovedale nositi vižmarske svetinje. Meseci so minoli, kar je dr. Zarnik pred svojo volitvijo za kranjski deželni zbor v Trebnjem govoril zbranim volilcem, in zadnje čase se je od besede do besede v „Slovenskem Narodu“ priobčil tedanji Zarnikov govor, o katerem še le zdaj trebanjski

okrajni načelnik, Ribničan Po d bo j, izprašuje kmete, kaj so strašnega čuli iz prokletih Zarnikovih ust. Misli ga namreč, kakor vse kaže, na sodnji odgovor potegniti zaradi besed, ktere je izustil o novozidanem operskem igrališču na Dunaji, ki se je postavilo ob stročjih vse dolitavske države, četudi v Gradcu izdavam list „Freiheit“ o vladikah (škofih), papežih, o cerkvi, da o samem Kristusu-gnusneje govori, grje piše, nego je dr. Zarnik črtal operske plesalke in glumačice, ktere časi res na odrú še bolj nego na pol nage kankan plešejo, kar tudi šaljive dunajske novine „Floh,“ „Figaro,“ „Kikeriki“ brez kazni smejo huje grajati, nego je to stvar kmetom pripovedoval slovenski govornik.

Kranjska deželna vlada vse to, na tanko vé, a vendar vse odobrava. Ces. kr. ministri, kateri dobivajo iz slovenskih rok več plače nego iz nemških ali celo nemškutarskih, vse to tudi na tanko znaj; vendar vse to radostni dopuščajo, — a ne samo dopuščajo, nego podpirajo, celo z nagradami darujejo nemškutarje, zvesto slušajo njih lažnjive promemorije, predno so se preverili, kaj in kje je resnica; ukazujejo, da se postopa, kakor jim svetujejo naši protivniki, predno, kakor bi jim morala ukazovati dolžnost in vest, pretehtajo, kaj bo konec vsega tega. Naše besede, naše tožbe, naši vpori (protesti) so vedno glas vpjočega v puščavi.

V Kranjsko brezvladno položje neizrečeno značajno svéti posebno zadnja izanska dogodba. Ako bi se žandarji ne bili zbalí množno zbranega ljudstva, Velče nam ni porok, da bi pod roko Pajkovega biriča Flaka ne bili zopet prebadali in streljali Izancev samo za to, ker so „Naprej zastava slave“ pevajoč in „živio“ klikajoč po vasi nesli zastavo kazat ljudem, kateri je niso še videli, ker je nova. Flak je potlej poročil v Ljubljano po vojake, katerih je bilo na Igu toliko treba, kolikor Pajkovega biriča, kolikor žandarjev, kolikor vsega tega škandala, o katerem je „Tagblatt“ naglo po sveti raztrosil navadne laži o pretepu in ranah, uradni list „Laib. Ztg.“ priduo kričal o surovem psovanji kemčkih ust na žandarje. Nasprotne novine izansko dogodbo imenujejo kemčki nered (bauernexcess), čemur se mi krepko ustavljam! Če je to bil kak nered, bil je samo nered okrajnega glavarja Pajka, njegova biriča Flaka in pod biriško roko stavih žandarjev.

Prepričani smo vendar, da vlada biriča Flaka ne potegne v sodnje preiskovanje, nego da mu to netaktnost utegne celo tako hvaležno pripoznati, kakor je bila hvaležna Hočevarju, Pajku in grofu Auerspergu: tudi žandarjem, kateri so bili na Igu, morebiti ne bode na kvaru, da so naredili škandal, ki je po nepotrebnem v tožbo vso izansko vas in vse Slovence, kateri so bili poprejšnjo nedeljo na Igu, tako gotovo zapletel, kakor gotovo Pajek brez preiskavanja, brez poprej storjenega zapisnika, brez kake razsodbe od Izancev zahteva 46 gl., da se iznebó vojaške šibe. Ta slavni Pajek vedno še zdaj tako dela ter sme delati, kakor je v poprejšnjih časih, ko je kmečke mladeniče za kazen strigel, da so bili podobni kapucincem, in pod palice na stol metal ženske in moške osebe, v čemer ga je zvesto posnemal zlasti njegov najizvrstnejši učenc, zdanji ljuti sovražnik taborskih razglasov, gr. Chorinsky. Nemškutarji, uradovi ter v njihovih rokah biriči, vojaci in žandarji

Listek.

Socijalno vprašanje.

(Dalje.)

Misel, da se ima človek nazaj v prvotno prirodno stanje postaviti, se je v to izpačila, da se je pod prirodnim stanjem razumevalo živinsko, ali bolje rekoč zverinsko stanje. Na duševno stran človeka in nje potrebe se je bilo celo pozabilo, ali prav za prav zavrgla se je, in za osrečenje človeka odvisna smatrala. Po konsekvencijah, ki so se iz te misli do zadnje skrajnosti razpredle, se je nazadnje do tega prišlo, da se ima celo najglavnejši steber, na katerem vse človeško društvo denes stoji, in na katerem je od nekdaj stalo, namreč familija, podreti in razdeti. Kakor divja zver v gori tega, kar mi pod izrazom familija razumevamo, ne pozna, ravno tako tudi človeku za njegovo telesno stran familije ni treba. Socijalistični rabulisti ne pripoznavajo nobene zakonske zveze. Denes gre socijalno gibanje na zapadu posebno na to, da se familija razbije. Če bi po njihovem bilo, oni bi otroke starišem takoj po porodu odvzeli, ter jih kakor nekdaj v Šparti pod nadzorstvom občestva ali države, ali kakor bi se že potem človeško društvo imenovalo, javno odgojevati dali. Država ima odločiti stan in delovanje vsakega poedinega. Socijalistični rabulisti pravijo, da je za posameznega nepotrebnost, in za človeško društvo celo nevarno, da otroci svoje stariše, in ti svoje otroke poznavaajo, in ž njimi v rodbinski zvezi skupno živé. Oni za tega delj tudi nečejo, da bi ljudje posebna rodbinska imena imeli. Čemu to, da bi se sin po očetu klical! Človek je človek, eden kakor drugi. Oni ne pripoznavajo nobenega pozitivnega verozakona. Kdor hoče verovati na kakega boga, na dušo, na večnost, na nevmrjčnost, naj veruje, kdor pa neče, je ravno tako dobro, samo naj s svojo vero ali nevero ustanov človeškega društva ne moti. Celó to so že rekli, da je za dobre društvene razmere potrebno, da ljudje niso previsoko znanstveno izobraženi. Tudi mesta so jim na poti; ta velja razdeti, denar odpraviti itd. itd. Take rabulistične misli so med misli to, kar je pajčevina med tkaninami. Državo s tako ustrojenim človeškim

društvom so v svoji fantaziji krstili na lepo poetično ime: Ikarija. — Kako si je njih domišljija vsakdanje življenje v Ikariji slikala, najbolje za molčim, kajti resne znanstvene vrednosti, pa tudi resne pogibelji za današnje človeško društvo take sanjarije nimajo nobene. K večemu če kakšnemu mladeniču možgane razžaré, kakor so jih tudi meni kdaj. Kdor ima več domišljije, ta si življenje v Ikariji lepše, prijetnejše slika. Vse praktične poskušnje pa, Ikarijo v malih občinah uživtorviti, in ostalemu svetu na izgled in posnemanje postaviti, so po kratkem hirajočem obstanku in nič razplhunile, kakor razplihne n. pr. burkelec na vodi. Denes se je vroča kri socijalističnih rabulistov že precej ohladila in umirila, razbegana fantazija se je streznila, pa vendar je tudi še denes vse preveč domišljije in poezije v socijalistični literaturi.

Gotovo je, da ni noben narod v Evropi tako s socijalističnimi idejami prekvasen kakor francoski. Socijalistične teorije so na Francoskem vse društvo že tako prekisale, da pri najmanjih povodih, pri najmanjih političnih homatijah razločno na površje stopijo. In ravno socijalizem je tisto strašilo, ktero tamošnja vlada kaže političnim strankam, kader že prehudo ropotati začenjajo, in ž njim politične strasti kroti, češ, če bodete ve mene iz prestola pregnale, pride za menoj socijalizem, in pod tem se vam bo mnogo huje godilo, nego pod menoj. Se ve da vlada kaže socijalizem v najbolj črni obliki, in že velikokrat so politične stranke pred tem krampusom, ki hoče ves društveni red v posip in prah razleči, rep med noge stisnile in vladi popustile. — Francozki socijalisti so po mnogih vsakovrstnih pokusih nazadnje do tega prepričanja prišli, da na temelji današnjih društvenih razmer, ki so se razvile iz fevdalnega srednjega veka, se ne da društvo ponoviti (restaurirati), da tedaj velja današnje na fevdumu stoječe društvo tako do kraja razdeti, da ne bo kamen na kamenu ostal, in potem na drugem novem temelji čisto iz nova početi zidati in graditi. V tem svojem prepričanju so začeli današnje društvene razmere od vseh strani razbijati, društvene stebre spodkopavati, in nazadnje celo tabula rasa narediti. To njih prizadevanje ni ostalo brez vzpeha, denes more izkušeno oko sled njihovega delovanja vso opaziti. Za francosko vlado je to socijalistično gibanje prvi

tedaj pri nas, kakor na vso lašč, vedno in vedno piha jo da nikakor ne bi ugasnila že umirajoča iskra zadnjih nepokojev. A kaj počenja c. kr. deželna vlada? — Njej na čelu zdaj v Ljubljani stoluje pl. Eybesfeld, mož, kateri bi rad ustrezal obema strankama, in pri tem poslu tako neukretno postopa, da često razžali obé. In tega je kriva, brez okoliša si upamo izreči, sama Konradova nesposobnost. Polovično delovanje, mazačenje, kader je treba železa ali ognja, rane baš ne izceli, nego nareja vedno hujšo, neozdravnejšo. Ako bi naši državni možje umeli slovenski narod, kteremu so postavljeni vladati; ako bi znali položje, v kterem so, ter potem delali modro in premišljeno: kranjska dežela ne bi imela niti velške dogodbe, niti mesarjenja med kazino in čitalnico, niti izauskega hrupa; ne zalazoval bi se dr. Zarnik; ne grabile ne tožile bi se novine slovenske; ne otímale bi se po Šentjuriji taborske zastave; ne iskala bi se zveza med vižmarskim taborjem in med prigodbami poslednjih časov.

Ali je teh stvari kriva prevelika uradna slepota? kriva o nepravem času kazana birokratna gorečnost ali preobilo hrepenenje po zlatih križih in redovih, pohvalah in poboljšanih službah? Mislimo, da se ne bi zelo premočili, ako rečemo, da drugo z drugim pod okriljem vladnega prikimavanja, vladne podpore. Še do zdaj neutešene razkačenosti kranjsko slovenskega naroda je kriva sama čudovita uradna brezaktnost, ktera ljudstvu ne dá niti časa niti pokoja, da bi se pomirilo. Postali smo otročja igrača v rokah razkačenih nemškutarjev in samovladnih birokratov, kateri o nas tako poročajo dunajskim ministrom, da ministri potem cesarju pripovedujejo, ka se je v kranjski deželi vnel čóten upor (punt), kar je vse grda laž. Da, tako smo te dni slišali v Ljubljani, slišali gotovo in od strani, v katero pride mnoga skrivna novica z Dunaja. Nam, ki mirno in z jasnim očesom to stvar gledamo, dozdeva se od dneva do dneva očitneje, da se to vse nalašč nareja; dozdeva se nam, da vladni možje vrabca nalašč streljajo s topom, če ga tudi ne zadenó, samo da se bobnenje daleč na okrog sliši in odmeva črez mejo v sosednje ter daljne dežele. Morebiti bi velike priprave: žand. rji, pešci, konjiki in topniki, torej puške, bajoneti, sablje in topovi, smodnik in svinec, izredni stan, ovada, preiskavanja, mesarjenje pijanoh delavcev, zapiranje zaradi nedolžnega kričanja niso res glasú o janjskem pretepu napihnili do višave, kranjsko slovenskega naroda vzmerili do nepokoja, kokoršnega bi brez tacega orodja ta stvar nikakor en bila dosegla? Vse to bistro vidimo ako tudi nam je odkrito povedati, da ne moremo umeti, kam vse to meri, in kateri je poslednji smoter (cilj) vsega tega početja! Dalje tudi vidimo, da zdanje ministerstvo, kteremu osoda morebiti že na zid piše ozbiljne besede: mene, tekel, fares, dolitavsko Avstrijo ostavi bolj raztrgano, nego je našlo. Vsaj na Kranjskem smo pod zdanjem neplemenitim ministerstvom vrženi v žrelo take brezvladnosti, kakoršne v tej zemlji v novejših dobah ni bilo.

Imeli bi polno pravico zakričati z glasom, kateri bi se moral slišati dar do Dunaja: „ministri! dolžnost vam je, stvari poznati, kakoršne so v resnici! Pridite semkaje, in prepričajte se sami, ali na sebe mesto pošljite zveste možje; ka da ne poslušajte vedno samih naših nasprotnikov, nego primite se pravila „audiatur et altera pars“. in osvedočite se, da ste dozdej napak slišali!“ — Tako bi imeli pravico zakričati; a mi tega vendar nikakor nečemo. Naroda, kateri se bori za življenje in smrt, kakor se v resnici b rimo Slovenci, čaka še mnogo bridkih ur, čaka še mnogo trdega boja, in in torej mu ni kvare, ako se v malih bitkah navadi truda in stanovitnosti, predno udari težko kládivo razsodnje ure. — Ne udajmo se! Fortes fortuna adjuvat.

Dopisi.

Iz Ljubljane 17. julija. [Izv. dop.] Kakor smo zdaj zvedeli, nekoliko upanja so 11. dan t. m. Izanci vendar imeli, da ta dan zopet na Ig

škrat, povsod ga čuti, pa nikjer ga ne vidi, nikjer ga ne more prijeti, in že marsiktero politično kombinacijo je ta nevidljivi škrat jej pomešal, da ni bilo nič iz nje. Prvi veliki naskok na društveni red je bila velika revolucija leta 1789. Čudno je le to, in za značaj francoskega naroda znamenito, da ideje, tačas tako slovesno proklamirane, še danes niso v Franciji za celo v javnem življenji pripoznane. Tačas se je izreklo, in zaklelo, in zapriseglo, da ni in ne sme biti nobenih privilegiranih, društveno oddeljenih, različnih stanov več, vsak Francoz je „citoyen“ (državljan) nič več in ničmanj. Plemiški stan se je potisnil, kmetiški pa povíšal na državljanski stan, in s tem se je menilo, da so vsi trije stanovi v eno vrsto postavljeni. Komaj so se pa revolucijske vođe poleggle, so se prikazali zopet stari društveni stanovi, kakor so bili poprej. Do danes je na Francozkem en stan še celo k prvim trem prirastel, namreč stan delavcev, in mesto nobenih, kakor je revolucija ustanovila, ima danes Francozka štiri društvene stanove. Današnji „empire“ se posebno na četrti stan opira, ž njim stoji in pada, živi in umrje.

Vsi ti štiri stanovi pa že petega rodé, in ta peti društveni stan je tako zvana „demi-monde“. Pri nas imamo krive pojmove o tem, kar na Francoskem „demi-monde“ imenujejo. Pri nas se pod izrazom „demi-monde“ nekako bordelstvo razumeva. Morebiti je to klijca, iz ktere je prvotno kliknilo, in gotovo je tudi še danes mnogo tega vujem. Demi-monde danes še ni kot poseben društven stan pripoznan, kar še tudi samo na sebi vzeto ni, demi-monde je danes samo še kilav embrijo stvoročega se petega stana, in konstatirati se mora, da vsak dan več prostora na evropskem zapadu sploh ne samo na Francoskem, zavzima. Demimonde — ime samo je že dosta pomenljivo — se sestavlja iz vseh tistih kamenčkov, ki pri razbijanju familije odpadajo. Ti odpadci, ti kamenčki se konglomerirajo in tako novo društveno obliko stvarajo. V demi-monde spadajo vsi tisti društveni elementi, ki so se po napotkih socijastičnih teorij emancipirali od vseh prirodnih vezil. Demi-monde se novači iz vseh drugih štirih stanov, in sicer ne samo ženskega spola, kakor se pri nas krivo misli, nego tudi možkega. V demimonde so oživotvorene mnoge zapadnoevropske socijalistične teorije, in sicer vsem familije razkapa socijalizem tudi občno in v zadnji liniji tudi

Slovenci pridejo iz Ljubljane, kar je bilo [po samem nerazumu. Izanci so namreč Slovence res na prihodnjo nedeljo vabili k sebi, obetáje, da jih slovesneje sprejmó. Slovenci, nevoljni, da jim je prvi dan bilo v hiši ostati s zastavo, sicer niso pritegnili, a nekaj glasú o tem družem prihodu je vendar ostalo med ljudstvom. V Ljubljano sta bila z Iga v pozni noči prišla dva žandarja k Pajku s poročilom ob izanski dogodbi, o kterem je „Sl. Narod“ že pisal. Naglo se je po Ljubljani raznesel glas, posebno med vojaki, da je ves Ig po konci, ter da kmetje napadajo grad, kjer nimajo zdaj ničesa iskati, in več takih neumnosti. Pajkov uradnik Šibar se je hitro z vojniki odvezel, a na Ig prišedši dobil vse v trdnem, sladkem spanji. Koliko bi pri nas bilo menj hrupa, ako bi narod poznali in védeli z njim občiti ljudje, kateri so postavljeni, da mu ukazujejo, ali kateri mislijo, da se jim ga je treba tako strašno bati!

„Tiskarsko društvo“ je v nedelo (18. dan t. m.) namerjalo napraviti izhod na močvir h g. Matevžetu; a ljubljanski župan, dr. Suppan tega ni dovolil, oziraje se na izanski nedavni, premisleka vredno vznemirjenost (aufregung) kmetškega ljudstva kažóci nered (excess), in ker baje niti v pravih, ni besedice, da bi to društvo osnavljalo izhode. „A društvena pravila v §. 2. odd. 6. govóre o „društvenih shodih, ktere odbor osnavlja“, in tudi bi se moglo vprašati, ali je dobre ¼ ure hodá od Ljubljane, kolikor je do Matevžeta, res že izhod v pravem zmislu te besede?

Dunajske novine „N. fr. Presse“ 16. dan t. m. v dopisu iz našega mesta govóre o ljubljanskih porotnikih, da jih je 214, in med temi 70 narodnih, torej niti ne cela tretjina, a tudi med temi je mnogo omahljivih. Ubogi „Brenclj“ in „Triglav!“ To je zelo bridke sad slovenske odmike od zadnjih volitev v mestni odbor, kateri se je že tedaj mnogo narodnjakov po pravici protivilo. „N. f. Presse“ v tem dopisu tudi ovaja, kakor je slovenskih nasprotnikov že staroslavni običaj, naše marihorske in tržaške novine; zatorej se je „Slov. Narodu“, „Primorcu“ in „Juriju s pušo“ morebiti nadejati še novih tožeb in zaprek. Stvar je že tako daleč prišla, da marihorski poštni kontrolor „Slov. Narodu“ zapira, ter za cel dan prepozno od-daja ljubljanske dopise. Gosp. kontrolor! če dopise nosite v črni kabinet, vsaj tako neukretno ne delajte, nego uredite svojo stvar, da svet ne bode vedel, kaj počenjate, ker avstrijska ustavna država je črni kabinet odpravila, kakor sami veste, — če v dejanji morebiti še res ne, vendar vsaj v besedi, a vsekako se je paziti, da hudobni svet zopet ne začne ponavljati zanimljivih pripovedek o razpečatavanji sumnih pisem.

Dopisnik „Slov. Naroda“ iz Trebovljega 15. dan t. m. poroča o sodniku ljubljanske deželne sodišča, 23. maja letos bivšem pri velški dogodbi, in potrdivšem, da je o tej bitvi „Slov. Narod“ resnico pisal, ter da častniki s turnarji vred napadli so po nepotrebi, sam ne vé zakaj, neorožne, mirne kmete, in da njemu ni znano, zakaj sodišče o tej stvari preiskuje kmete. — Čudimo se treboveljskemu g. dopisniku, zakaj ne pové tega sodnika po imenu, kajti bil bi kmetom izvrstna priča. Prephlevni Slovenci vedno molčimo, kader bi trebalo govoriti. Zdej so časi javnosti. Naši nasprotniki se je tako radi poprijemljejo, kader ž njo morejo nam kvaro delati; zakaj bi mi enako ne storili?

Iz Trsta, 17. julija. [Izv. dop.] — Minol je srečno 13. juli, ktere ga so tukajšnji nezadovoljneži mislili z krvavimi črkami zapisati v zgodovino tržaškega mesta in okolice. Slovenci ne žalujemo hvala Bogu po nobenem naših bratov, dasiravno je pretila trem smrtna kosa. Tudi čitalnic lahonska drhal ni razrušila, kakor je bila še 12. t. m. govorica. Za obletnico lanske rabuke so imeli ti prenapetneži velikanske priprave, a policija je že pred vse zvedela, ter svoj „ordre de bataille“ vredila tako, da so bile vse poskušnje zastoj. Oklici, ki so se v torek 13. t. m. predpoldne raznašali po mestu, tiskani na belem, črno obrobljenem papirji, k znanim podpivalcem,

državo. In bolj ko se na evropskem zapadu familija razbija, bolj raste tista društvena tvorina, ki so jej dosta pomenljivo ime „polusvet“ dali. Kakor še pred petdesetimi leti ni nobeden verjel, da bo iz „canaille“ izrasel četrti stan delavcev, ravno tako morebiti danes kdo dvoji, da bo iz demi-monde peti stan izrastel, pa se moti.

Iz vsega tega se vidi, da so na neslovanskem zapadu društvene razmere že v tisto fazo stopile, ki se jej prehodna, prelazna pravi. Take prehodne faze so zmerom karakterizovane nekim spakovim polutanstvom; in tak spak se nam prikazuje v sliki denašnjih društvenih razmer za zapadu Evrope. Vsaj nam Slovanom, ki imamo o društvenih razmerah druge pojeme, nego vladajo na okcidentu, se denašnje tamošnje društvo skoz in skoz spačeno vid. Na zapadu temu morebiti pravijo „fortschritt“, mi Slovani iz našega stališča in gledišča rečemo, da je spačenost in spridenost.

Poglejte kako se zapadni svet vrti! Vsak bi le rad v kratkem in z lahka, tako brez dela in truda n. pr. po igri obogatel. Vsakdo in vsi se love in pipajo za pozemeljsko blago. Sredstvo za dosego tega ni nobeno preumazano, nobeno prenepošteno, nobeno prepregrešno. Samo grabi ter grabi kolikor le moreš, kajti imenje da spoštovanje in uglednost. Nobeden nobenemu nič več ne zaupa. Mož-beseda se zasmehuje, in če država tolike sile ne bi imela v rokah ta koj bi drug na drugega planil, in bližnj svojega bližnjega napadal, tako je že nravnost iz vsega javnega in privatnega življenja zgnila. Na zadnje bo še do tega prišlo, da se ne bo nikdo več brez revolucije v žepu na ulico upal, da bo vsakter z revolverjem pod vzglavjem spal, de bo z desno roko juho srkal, a v levi napet revolver držal. In kader bo enkrat človeško društvo do tega stanja razbito, potem bo tudi država s svojo silo preslaba, in socijalna kriza bo nastala. Človek bi v puhlo pre-rokovanje zašel, če bi hotel reči, kako bo ta socijalna kriza čez ljudstva šla, in kaj bo za seboj pustila. Dosta je konstatirati, da se taka kriza pripravlja, da se bliža in sicer naglo bliža. Kar to krizo še zadržava, je to, da se preobilna zapadno-evropska svetina v Ameriko in Polinezijo razliva; kader bodo pa enkrat ti novi svetovi napolnjeni, potem bo druga. Zemlja se ne

niso prišli povsod v prave roke. Po takem je tudi g. Möring po pošti dobil en eksemplar; oklic se glasi tako-le: „Tržačani! Preteklo je leto od onega tugonosnega dneva, ko so se brčiči presramotnih starokopitnih načel, zedinjeni z služabniki vlade, steklovito vsuli na neoboroženo ljudstvo in ga grozno razkravili. Morivcev ni zadela nobena kazen, in orožje, iz kojega še se krv meščanov kadi, še je vedno v njihovih rokah, pripravljeno za novo trpinčenje ljudstva! Tržačani! ne kličemo vam naproti: Osveta! Opominjamo Vas: bodite pozorni! Avstrijska vlada je vedno lažljiva in prisegolomna, slepi Vas z hinavskimi obljubami, in vam pošlje sem nesramnega in smešnega prokonzula, ki v goli zanikernosti javno o svobodi blebeče med tem koskriptom piše za tlako in absolutizem. Bodite pozorni Tržačani! Blagor očetnjave je v ljudskih rokah! Od vseh strani Evrope se pravica vsled siljenja nemirnih množic, orjaško zbuja. Za vaše dobro ni mar ni kraljem niti njihovim ministrom — ljudstvo samo mora za to skrbeti, da se uresničijo demokratska načela. Ne vstrašite se, ako jih nekoliko še ne upa se lotiti dela, ter pomislite, da pridejo kmalu na njih mesto mnogo drznejši in pogumnejši. Že davno je znano, da dvorski sopari mamijo in pačijo — ostanimorej pri ljudstvu in prepustimo častilakomnim šušljakom prazno čast v kraljevih palačah. Denes pa pred vsem položimo na grob mladega Parisi-avenec iz dišečih cvetic, in drugega na gomilo našega ljubljenca Zechia.“ — Lahko si mislimo, da Möringu ta okrožnica ni bila posebno po všeči, zdaj vidi, kaj mu je pomagala vsa dobrot, s katero se je do zdaj prilizoval Lahom. Pri vsej očetovski njegovi dobri volji so končema vsaj Lah i tudi prevideli, s kom imajo opraviti, ter v svojem oklicu g. Möringu dokazali, kaj veljajo prazne fraze, s katerimi jih je v sejah mestnega svetovalstva navduševal. Dobro vemo, da izvira ta oklic ravno iz sredine one množice, ki ga je v spomladi, pri znanih njegovih zvitih govorih, še do nebes povzdigovala. Pa kaj si čemo, ljudsko pokoljenje je šegavo, danes ti radostno naproti kliče „Hosana!“ jutre pa te s kamenjem pobija. To je moral te dni rado ali ne rado tudi g. Möring doživeti; iz tega pa naj se uči, da zvijače posameznikov nikoli ne morejo prekaniti zdravega ljudskega mišljenja, in da so sredstva, s katerimi si kanijo veliki gospodje ljudstvo prikupiti, le poredkoma blagonsna. Sploh veliki gospodje ne smejo misliti, da so varubi slepe množice, ki se mora njihovem veličanstvu ponižno priklanjati, ki mora prisegati na vse, kar izvira iz njihovih mogočnih ust. Časi enake hinavščine so že za nami. Znano pa je, da so ravno te lastnosti in napake iz prejšnjih časov, še dandenes slepilo imenitnih glavačev. — Te misli so gotovo tudi navdajale pisatelja spredaj omenjenega oklica, a v svoji pregoreči domišljiji je preskočil meje zmernosti, in najbrže mislil, da piše oglas sredi Italije. Zatorej pa oglas tudi ni imel zazelenege uspeha. Po polдне so se trudile oblasti, ki imajo skrbeti za varnost, zadušiti vse nerede. Na pokopališču pri sv. Ani napolnilo se je blizo 600 oseb, a ni jim bilo mogoče priti na blagoslovljeno mesto; pripravljeni so bili ondi vojaki, katerih se množica ni upala lotiti. Pri vsem tem so se vendar nekteri drzneži čez zid prikradli v obljubljeni dežel, izmed katerih so trojico vjeli. Ob 10. uri zvečer zbirala se je v obližnji znane kavarne „Chiozza“ nenavadna množica, ktera se je tudi morala umakniti vojaški sili. Čez noč so vjeli 20 razvajencev ter jih pozaprli, in s tem je bil konec temu viharnemu dnev.

Iz Hrvaškega 16. julij [Izv dop.] Kdor sam sebe tujih napadov brani neče, kdor tačas orožje od sebe vrže, kader mu ga je najbolj treba, ta ni vreden, da ga kdo obžaluje, če pada in gine. Tako bitje, ki je svojo obrambo opustilo, je naša narodna stranka. Zadnje orožje, s katerim je svojo eksistencijo naproti Magjarom branila, je bil „Pozor“. To orožje, jej je nasprotnik vedel iz rok izbiti, ona pa ni vedela in znala si drugega priskrbeti. Denes stoj naša narodna stranka praznih rok pred svojim smrtnim sovražnikom. Vsak sme po njej teptati, vsak jo sme grčiti in sramotiti, vsak sme na njo

da ni za ped raztegniti, množina blaga ne za troho pomnožiti. Zób je zmerom več, kruha pa ne. Divizor je vsak dan večji, dividend pa zmerom isti, tedaj kvocijent zmerom manjši. Financijalne krize so že v svojih začetkih tu, za financijalnimi pridejo gospodarstvene, in temi za petami socialne. Kakor ob časih Juvenala kriči tudi denes svetina: panem et circenses. Dokler moreš levu kos mesa hititi, boš njegovo rjuvenje vtažil, kader pa mesa ni več, bo tebe samega razmrsil.

Familija je temelj-kamen vsemu človeškemu društvu. Iz familije je zrasla zadruga, iz zadruge občina, iz občine županija, iz županije država. Na evropskem zapadu so pa ravno familijo razdehati začeli, dobro vedé, da če se ta temelj-kamen razbije, vsa društvena zgrada na kup zleti. Pa da vidimo, kakšna je denes zapadno evropska familija! Ona je, v kratkih besedah rečeno, skupnost tistih ljudi, ki so od istih roditeljev rojeni, ter pod istim krovom skupaj stanujejo, tedaj mož in žena s sinovi in hčeri, kar je druge žlahte, ta se že več v familijo ne šteje. Dokler sta sin ali hčer še nejaka, sta prisiljena pri roditeljih ostati, kakor hitro pa do vrha doraseta, zbežita kakor godni srakoperi iz rodbinskega gnezda, od domačega ognjišča v široki svet koder nju noge nesejo in oči peljajo. Familjska vez, ki je že sama na sebi dosta rahla bila, je lahko razvezana. Roditeljem je večidel malo mar za to; oni misle, da se popolnoma svojo dolžnost izpolnili, ka so svoje otroke, do njih dvadesetega leta na svoje stroške odredili in odgojili. Sin ali hčer si pa gresta kje drugde, kamor jih ravno sreča ali slučaj zanesse, vsak za sebe svoj dom stvarjat, ravno tako, kakor so tudi nju roditelji poprej storili. Zapadno-evropska familija nima denes višega namena, nego tega, da se v njej osebnosti stvarajo, te osebnosti do polnoletnosti rede in potem v svet zaženó, da tudi oni ono isto čine. Zapadna Evropa tega, kar mi Slovani s familijo razumevamo ne pozna.

(Dalje prih.)

udariti, na njo pljuniti! Ona je mutasta, pa si ne ve pomagati. Vsak narodno misleči Hrvat se je nadejal, da bodo vodje narodne stranke po za- brani „Pozora“ v kratkem drug opozicionalen list osnovali, pa nak! Meseci so že pretekli, in narodnjaki so še zmirom brez svojega lista, tako rekoč na cedulu. Prvi pogoj za ohranjenje samega sebe je delo. Naša narodna stranka pa denes stoji s prekrižanima rokama tu, kakor da je že vse storila! Če bodemo še dolgo brez javnega organa, skozi kateri bodemo mogli dihati in govoriti, se bo moglo v kratkem reči v resnici: narodno stranke na Hrvaškem ni nikjer več! Življenje se javi le po činih, kjer činov ni, tam ni življenja, Zagreb, nekdanj na glasu zavoljo svojega slavizma, je denes pravi Sodoma. Še pet pravičnih se ne bi našlo v njem. Mi smo strašno globoko padli, pa še padamo naprej. Naš prosti narod je osurovel, da je groza, naše meščanstvo je na prodaj za porcijo gulaša, naša inteligencija je piškova in spridena. Može, ki so bili še pred kratkim na glasu kot stebri hrvaštva, se denes po Rauchovih antichambrih muzajo, da je grdo videti. Pravi značajni narodnjaki so denes pri nas redki kakor božične muhe. Mi Hrvati smo imeli lepo ime smo imeli lep glas v slovanskem svetu, in sami smo mislili, da smo štožir, okoli kterega se bo zdaj zapadno jugoslovanstvo v eno organično telo zedinilo; slovanski svet in mi sami smo se v sebi prevarali. Denes nas je — sram pred slovanskim svetom in pred seboj samim. — Kako je vse to prišlo, tega tukaj razkladati ne morem, na preširoko in na predaleko bi me peljalo. Vam Slovencem pa svetujem, izobraževati vašo mladino, ter trditi posebno njezin značaj, kajti boj za eksistencijo zahteva izobražen en z n a č a j n e i n d e l a v n e m o ž e , i n k e r n a m t a k i h m a j j k a , z a t o d e n e s s r a m o t n o n a t l e h l e ž i m o . N a r o d , k i s e t a k o b o j u j e , k a k o r s e v i S l o v e n c i b o j u j e t e , n e m o r e p r o p a s t i , k a m o s r e č e , d a j e p r i n a s l e d e s e t i d e l t a k o , k a k o r p r i v a s ! — N a š i n a r o d n j a k i o č i t a v a j o M a g j a r o n o m , k a o n i n i s o i z s v o j e l a s t n e n o t r a n j e ž i v o t n e s i l i d o v l a d n e g a k r m i l a p r i š l i , a m p a k d a s o j i m k t e m p o s e b n o v l a d n a d e n a r n a s r e d s t v a p r i p o m o g l a . T o j e r e s . N a r o d n j a k i p a t o n e p o m i s l i j o , d a s t e m o č i t a v a n j e m h r v a š k e m u n a r o d u g r d k o m p l e m e n t d e l a j o , č e š d a j e p o d k u p l j i v . M a g j a r o n i p a t u d i n a t o o č i t a v a n j e n a r o d n j a k o m o d g o v o r a d o l ž n i n e o s t a n e j o . O n i j i m n a s p r o t o č i t u j e j o , d a j e b i l t u d i n j i h „ i l i r i z e m “ š t i r d e s e t i h l e t l e n a j e t i n p l a č a n , i n d a j e p o t e m , k o j e J e l a č i ć s v o j e d o l ž n o s t k o t n e v o d e č e o r o ž j e d v o r s k e k a m e r i l e s t o r i l b i l , z o p e t s e v n i č s t u d i l k a k o r n a p i h n e n m e h u r , v k t e r e g a s e l e z i g l i c o m a l k o z a b o c n e . T u d i t o j e r e s . P o g l e j t e n a š e g a D r . G a j a ! O n k i j e k r i ž a r s k o v o j s k o p r o t i M a g j a r o m o z n a n o v a l , d e n e s s k r u š e n i n z g u r e n o d n j i h m i l o d a r j e v p r o s i . —

Naša deželna vlada še ni v življenje stopila. Zakaj ne? — Vzrok tega je dosta značajan za naše zadeve. Naša deželna vlada bajé zato še ni organizovana, ker imamo preveč za njo sposobnih ljudi. Vsak hoče s kakšno službo za svoje zasluge nadarjen biti, ki si je jih za denašnji sistem pridobil in ker je takih „zaslužnih“ ljudi mnogo in premnogo, ne vedo katerim bi se dotična dostojanstvena mesta podelila. Vmes pa še malo Magjari s svojo centralizacijo mešajo in tako ne moremo ni naprej ni nazaj.

K oslavi 500letnega spomina rojstva mojstra Ivana Husa.*

Ker spada na letošnje leto petstoletni spomin rojstva velicega reformatorja, narodnjaka in učenjaka, mojstra Ivana Husa, povstaja dolžnost najprej narodu českemu, da bi se spominjal dobe, ko je nastopil iz njegovega naročja mož, ki si je postavil nalogo zmagati z mislijo: svoboda duha, ki je za to misel živel, trpel in umrl. — Z njegovim rojstvom je zasvetila naši domovini nova zora, z njegovimi deli se je razlila svetloba po daljnem svetu, z njegovo smrtjo je slavila resnica plameči krst. — Ne le od Čehov in Slovanov sploh, temveč tudi od vseh olikanih narodov pričakujemo soglasja, ako povabimo k oslavi spomina tega velicega duha, pričakujemo ga od vsacega. Kdor spozna modrost moža, ki je imel dosti odvažnosti, da ni skrival svojega prepričanja pred svetom obsedenim z predsodki, ki je poslal prve goreče iskre med svoj narod, da bi ga prebudil k zgodovinskim činom.

Stoletja so prešla, svet je napredoval, iskre so postale plameni, in luč večne resnice, luč svobode duha je posijala med milijone glav in src; ali boj resnice še vedno ni dokončan; narod, za čegar blagor je neumrlí mojster vstopil prvi, še ni zapustil borišča, na kterega ga je poklicala Mojstrov beseda. Vpričo boja za omiko, resnico in pravičnost vabimo Vas, kateri veste, da ga je oznanil Jan Hus pred stoletji, da se snidete pri njegovi zibelki ter se okrepcate za daljši boj s spominom na trpljenje velicega mučenika. Kdor si tedaj zvesti Čeh, ter si si svest zaslugmojstra za omiko in svobodo; kdor častiš resnico, pridi ter se prepričaj, da narod česki še vedno časti velicega sina svoje domovine, ter da nikoli ne pozabi na moža, ki ga je povzdignil na višje svetovne ideje. — Pa tudi, kdor si sploh prijatelj omike ter častiš resnico in može, ki se zanjo bojujejo, zavitaj k nam v dokaz, da se v oslavi velicega glasatelja resnice družijo vsi olikani narodi sveta.

Program slavnosti, kateri se bode bolj natanko in popolnoma še pozneje naznanil, je v glavnih točkah naslednji:

V Pragi v soboto dné 4. septembra t. l. a) dopoldne: veliki oratorij „Hus“, b) popoldne: shod na trgu Betlehenskem, pri hiši, v kateri je živel Hus, pri tem bode: 1. pel zbor pevskih društev, 2. slavnostni govor, 3. odkrije se medaljon in poprsje Husovo; c) zvečer: slovesna igra v gledišči, d) zbor pevskih društev. V nedeljo dné 5. sept.: a) spremijo se slovesno vsa društva in tuji gosti, kateri se slovesnosti vdeležé z Vaclavskega trga na Smihovski kolodvor, kjer bodo pevska društva zapela zbor, in potem se odpeljejo s posebnim vlakom vsi oni, kateri se hočejo vdeležiti slovesnosti v Husinci. V Husinci v pondeljek dne 6. septembra: 1. Spremijo se v slo-

* Na prošnjo g. predsednika odboru dr. Sladkovskega smo priobčili predstoječi oklice Vred.

vesnem sprevedu vsi, kateri se udeležijo slavnosti izpred Husinca v to mesto. 2. v mestu se bode slovesno pozdravil celi sprovod; 3. pred hišo, kjer se je rodil Hus, bodo zapela zbor pevstva društva; 4. slovesni govor kot uvod; 5. odgrne se in ovenča na spomin vdolana kamenita tabla, med tem bode pel zbor; 6. govori tujih gostov; 7. konečni slovesni govor; 8) zbor pevskih društev; 9 zvečer bode umetalni ogenj in na to se odide v Prago. V Pragi v torek 7. septembra: dopoldne: slovesni banket za povabljenе goste; zvečer: slovesna igra v gledišči.

V Pragi julija meseca 1869

Slavnostni odbor.

Politični razgled.

Delegacije so bile pri cesarju, ki jih je prav opravično ogovoril. Kaiserfeld je izstopil iz cislajtanske delegacije in pri neki živinski razstavi zbranim razlagal, da decemberska ustava nikakor ne stoji na tako trdnih nogah, kakor si ustavoljubni sanjači domišljujejo. Kaiserfeld se boji hudih bojev in prosi na živinski razstavi stanovitnosti in značajnosti v prihodnjem boju.

Dunajska „Zukunft“ si je gotovo zaslužila zahvalo vsacega cislajtanskega Slovana, da je v temeljitem uvodnem članku s številkami dokazala kako neizmerno slabo stoji gledé Slovanov z narodno ravnopravnostjo na cislajtanskih srednjih šolah. Po obširnem statističnem razgledu pravi „Zukunft“: „S tem izročamo cislajtanski vladi kopico neovržljivih, ker uradnih pričn, ki dokazujejo, da se slovansko prebivalstvo na Českem, Galiskem in Slovenskem zanemarja v eni izmed najvažnejših koristi, namreč v svojem duševnem razvoju in napredku, da se torej žali v eni najsvežjih pravic, da se pa dozdej še ni storil noben resen korak odpravit te kričeče nepravilnosti. Pri vsakem taboru na Slovenskem, pri vsakem meetingu na Moravskem se razlega glasni klic po narodnih šolah, a dozdej smo slišali le nevedni izgovor, da so šole predmet deželne avtonomije!

V Gorici je nedavno zopet počila petarda — zanesljivo znamenje, da sedanje vladarenje ni vedelo na italijanski meji še preskrbeti one zadovlnosti, ktero si želi Nj. veličanstvo za vse avstrijske narode.

Iz Brna se poroča „Pol.“, da so bile naredbe brnskih oblastnij proti znanim neredom — „kopflös“ — brezumne. So si pač povsod enaki ti varuhi javnega miru in reda. — Zdej je v Brnu zopet vse mirno, razen preiskovalnih sodnikov, ki imajo dela za vse roke. Če torej tudi nimamo mož, ki bi vedeli državljane velikih nesreč braniti, imamo vsaj sodbe, ki krive — kaznujejo.

V oni moravski vasi, kjer so bili tepeni nemški turnarji, namestila je vlada precej vojaštva „kot eksekucijo.“ „Mor. orl.“ vpraša, ali živimo v ustavni državi in ali je torej dovoljeno, koga kaznovati, predno je sodnijsko obsojen. Ko bi „Mor. orl.“ pogledala na Kranjsko, kjer so vojaki razne bice kaznovali krive in nekrive, ne vprašale bi tako naivno. Wie haisst konstitutioneller staat?!

V Novem Sadu je pri volitvi v državni zbor ogerski zmagala narodna stranka srbska, ki je z veliko večino izvolila g. dra Sv. Miletiča.

Črnogorski knez je dovolil, da se smejo brez kazni v svojo domovino povrniti one rodovine, ki so iz političnih razlogov leta 1866. Črnogoro zapustile in se naselile na Hrvaškem ali v Slavoniji.

Glasovi, ki dohajajo iz Pariza, pričajo, da tam nikakor ne morejo še uganiti, kaj se bo izcimilo iz sedanjih francoskih homatij. Vsak dan časniki trdijo, da se je imenovalo novo ministerstvo, vendar pa ne morejo povedati niti imen novih ministrov niti značaja novega ministerstva. Toliko je gotovo, da bi se ministerstvo, ki bi se sestavilo iz nekterih dosedanjih ministrov in iz privržencev večine v postavodnejem zboru, ne moglo dolgo držati. Veliko nezadovoljnosti jo izbudilo, da se je zbor tako nagloma razpusil, posebno so nezadovoljni oni, katerih volitve niti potrjene niso. Čisto neverjetno je, da bi hotela vlada sedanji zbor popolnoma razpusiti in potem razpisati nove volitve, v ktere bi se vlada celo nič ne utikala, ampak le čakala izida in potem iz nove večine sestavila — nov kabinet.

Razne stvari.

* (Občni zbor udov mariborske čitalnice) je bil v nedeljo 18. julija. Blagajnik je položil račun in po kratkem posvetovanji je bilo skleneno, da se udje prostovoljno v posamezne odseke zberó, kateri imajo skrbeti vsak za svojo izbrano področje: eden za dramatične predstave, eden za petje, eden za veselice itd. Vseh odsekov bode šest. — Predno so se prodali odvišni stari časopisi, skleneno je bilo, da se slovenski časopisi ne smejo raztrošati in oddajati temuč, da se kot zgodovinski viri morajo vezati in ohraniti knjižnici in prihodnosti. Po zboru je bila veselica in ples. Pogrešalo se je zadostno število — plesalk.

* (Okrajni zastop mariborski) je poslal na skupno ministerstvo adreso, v kateri prosi, naj bi se popolnoma odpravil konkordat. Adresa sama jasno kaže v besedi, slogu in mišljenji g. okrajnih adresantov, kako slabe so morale biti šole, v katerih so se ti gospodje učili misliti in pisati. Ko bi si pač zapisali g. okrajni odborniki nad vrata svoje zbornice: Sutor ne ultra crepidam!

* (Mariborske srenjske volitve) so končane. V I. in II. volilnem odboru je zmagala konservativna, t. j. stranka poprejšnjega odbora. III. razred je volil Brandstätterjance. S tem je splavalo g. Brandstätterju po Dravi upanje, da bi kot mestni župan odločeval tukajšnjo osodo. Kvara morebiti g. Brandstätterja, ki misli, da mora biti „peteršilček“ v vsaki „župi“, kvara gotovo to ni mestu, ki je odločno pokazalo, da noče hoditi za svojim zastopnikom v deželnem zboru.

* (Dobrodejno darilo.) Ravno v teh dneh, ko heremo iz Dunaja, kako celi tako imenovani boljši stanovi kakor roparji preže na premoženje svojih sodržavljancev in jih brez usmiljenja in brez vesti slačijo, ravno v teh dneh nas posebno veseli, da nam je mogoče oznaniti čin posebnega človekoljubja in požrtvovanja. Kakor se nam je iz zanesljivega vira povedalo, daroval je mašinski vodja južnega železniškega društva, g. Alexander Gottschalk, rodóm Rus, odgojen v Parizu, 11400 gl., pišemo enajst tisoč štiri sto goldinarjev za ustanovitev in izdrževanje šole, namenjene otrokom delavcev na mariborski železniški delavnici. Blagosrčni dar je tem više vrednosti, ker g. Gottschalk teh denarjev ni daroval iz kakih službenih „pavšalij“, ampak iz lastnega žepa. Ako bo lep izgled, ktereja je dal g. Gottschalk vsem onim, ktere je prijazna osoda obdarila s posvetnim premoženjem, našel količkaj posnemanja, potem bodo nastajale toliko potrebne šole za revnih delavcev otroke, če jih tudi vlada ne bo hotela in mogla zidati, ker ima ravno z baleti in vojaškimi gumbami preveč posla. Dokler je vsaj posameznim ostalo toliko državljanske čednosti in ljubezni do bližnjega, toliko časa še smemo upati na boljo prihodnost, če tudi privilegirao vladanje človeške osode drugega ne obeta, kakor — pogin! Živio g. Gottschalk.

* (Vladika Strossmayer) je naročil kanoniku Račkemu, naj na njegov račun nakupi vse umetniške predmete, ki se zdaj iz zapuščine kardinala Ravlika v očitni dražbi prodajajo. Ob enem je brati, da so razkačeni — bržko ne podšuntani — kmetje ulomili v Strossmayerjevo klet in mu 600 vedrov najboljšega vina potočili — po tleh.

* (Od Postojne) se nam piše: V predzadnjem listu „Slov. Naroda“ je v dopisu iz Ljubljane najti, da je v žalostni bitvi pri Velčem med drugimi tudi g. Kalčić rojen Pivčan, po pléah tužnega národa našega mahal in da je bil tudi na Ježici s želodarji. Kaj je to čudo? nam čisto nič! Saj je bil neki v Ljubljani stanujoč Korl Kalčić baš v vrstah želodarjev pri Ježici; ta se je udeležil tudi lanskega „deutsches Schützenfest-a“ na Dunaji. Mi oba gospoda dobro poznamo, doma sta iz iste srenje na Notranjskem, ki je lansko leto slovenskemu „odpadniku“ dr. Klunu na Dunaj zaupnico za njegovo hrabro vedenje v državni zbornici poslala (glej lanskega „Primorca“ stv. 3), namreč iz Raz drtega sta doma! — Koliko da učitelji naše glavne šol veljajo, presodimo iz tega, ka je naš okraj učitelja iz ljudske šole, nemškutarja z dušo in s telesom, s krzjo in z mésom za šolskega nadzornika dobil; — Bog pomozil!

* (Iz Novega mesta) se nam piše, da v isti primeri kakor hira in se zmanjšuje četa nemškutarjev, katerim je „deutsch bis zur Adria“ na srci, miruje in spava tudi narodno gibanje in naroden napredek. Pričakujemo, da se nam bo de kaj dejanskega poročilo. Ni nam pa treba dostavljati, da bodemo rajši čuli kaj dobrega, kaj o delovanji narodnjakov, nego nasprotno.

* (Denunciacija in pohvala.) Ljubljanski dopisnik v „N. f. P.“ pravi h koncu zverženega dopisa: „da v očigled neprestanemu ščuvanju slovenskih novín, ki v Trstu in Mariboru izhajajo, opomini na Rodetovo smrt nikakor ne morejo tolažiti razburkanih glav, to je jasno.“ Srečni ljubljanski slovenski listi, ki so si pridobili toliko zadovoljnosti nemškutarjskih dopisnov, da jim ne ščujejo policije na glavo!

* (Pivka, kakor Kraljevič Marko.) Te dni je kmečka žena v Ljubljani prodala svoje lasé. Rekla je, da je omožena, ter starosti je utegnila biti kach 30 let. Kader je bil kup narejen ter novi dobljeni, gre v kremo pred frančiškanski most k Jurkovcu. Tam je od ene popoldne do osme ure zvečer popila 16 vrčkov piva, 12 méric (masljicev) vina 2 mérici kisle vode, in pojedla 4 obroke (porcije) v polivki zakuhane telefine (ajmohta). Poleg tega vendar ni bila tako zeló pijana, kakor bi se bilo nadejati. Potrošila je 3 gl. 40 kr., morebiti malo ne vse, kar je dobila za lasé, ki so najlepša ženska krasota.

Listnica opravištva.

Gosp. dr. E. H. C. v Lj.: „Odgovor“ smo sprejeli in Vam to potrjujemo. Ker pa niste povedali, v kak namen ste nam ga poslali, ker nočemo namena ugibati in konečno ker ne mislimo, da bi Vi smeli tako slabo soditi o naši neodvisnosti, ka bi nam „zaukaze“ brez vsake forme takorekoč na vilah prinašali, deli smo spis v miznico, od koder utegne priti zopet na svetlo, ako se — porazumemo.

Pri Ign. Kleinmayerju in Fed. Bambergu
je ravnokar prišlo na svetlo:

Prešerns Lieder

deutsch von
A. Pače.

Cena eleg. brošure 30 kr.

Kdor pošlje 32 kr. v frankiranem listu, pošlje mu knjižico frankirano na vsaki kraj

Ign. Kleinmayrova in Fed. Bambergova knjigotržnica v Ljubljani.